

טופס 161 - מכשולים בדרך ל"קיבוע זכויות"

כל גמלאי המגיע לגיל הזכאות כהגדרתו בחוק, נדרש לעבור באופן חד פעמי הליך הנקרא "קיבוע זכויות" על מנת למצות את זכויותיו על פי החוק | לעדיף הגיעו תלונות על כך שבעת ביצוע ההליך מול פקידי שומה שונים, הפונים נאלצים להתמודד עם קשיים וכשלים בקבלת השירות בשל חוסר מקצועיות וחוסר בקיאות מספיקים בהוראות החוק ואופן היישום של הוראותיו | אבל האם תמיד האשם הוא רק בצד האחד של המטבע?

מחלוקות שהגיע הזמן ליישב אותן באופן אחיד ומוחלט והבירוקרטיה לא תיעלם לחלוטין ואולם, מניסיוני כרו"ח מייצג, כשאני עורך עבור גמלאי בקשה לקיבוע זכויות לצורך הגשתה לפקיד השומה, אני מקפיד להבליט את הנתונים שיש נטיה לפקידים לא לשים לב אליהם, אני מקפיד לצרף את כל האסמכתאות אשר חובה או רצוי לצרף לטופס 161, אני מקפיד לערוך את הבקשה כולה בכתב קריא וברור ואף להגיש את מסמכי הבקשה בסדר מסוים. אני טורח לצרף לבקשה נספחים שמנסיוני מקלים על הפקיד בביצוע מלאכתו ומאפשרים לו לראות את התמונה כולה. היכן שצריך, אני מפנה להוראות החוק והחוזרים המקצועיים ואף מצטט את הסעיפים הרלבנטיים. בכל המקרים אני מבצע חישובים, קודם למסירת מסמכי הבקשה לפקיד השומה ואף מצרף אותם לבקשה. זה מאפשר לפקיד, לנישום ולי מייצג, לבצע בקרה בזמן אמת. בדרך זו, אני מותיר מקום קטן יותר לכשלים ולטעויות. מניסיוני, בלי לבדוק את הטענות של הפונים לעדיף, אני מניח בסבירות גבוהה, כי במקרים רבים, המקור לכשלים, הטעויות והבירוקרטיה הוא דווקא אופן ההתנהלות של הפונים למשרדי פקיד השומה, החל מהיעדר בקיאות בהוראות החוק והחוזרים המקצועיים, חוסר 'סדר וניקיון' במסמכי הבקשה ועד להיעדר ניסיון מקצועי והסמכה פורמלית, הדרושים לייצוג נישומים מול רשות המסים בישראל."

בעמוד הבא: המלצות לעריכה והגשה של טופס 161 על כל נספחיו לפקיד השומה

וטכניים וזכתה למענה מידי. נכון להיום, בחלק מהמקרים מקור הטעויות הוא בחוסר תשומת לב לפרטי הבקשה של הנישום והמסמכים הנלווים אותם צירף לבקשתו, חוסר תשומת לב שאין לו כל קשר למידת מקצועיותו של הפקיד אלא ככל הנראה, נובע מהעובדה כי כמות הבקשות בהן נדרש לטפל הפקיד בכל יום - אינה סבירה".

בהקשר זה מוסיף גבאי כי בשנים האחרונות ניתן לראות כי רשות המסים מעבה את שורותיה, למען מתן שירות הולם לנישום ואולם לא בכל משרדי פקיד השומה עולה בידה לעשות כן. "בחלק מהמקרים הכשלים, הטעויות, המחלוקות, אי הבהירות והבירוקרטיה אכן מקורם בחוסר ניסיון והיעדר בקיאות של הפקיד. בחלוף שש שנים מאז השינוי בהוראות החוק, אנו מייחסים את חוסר הניסיון והיעדר הבקיאות של הפקיד, במקרים בהם אנו נתקלים בהם, לעובדה כי פקידים רבים, חדשים בתפקיד".

"כמות הטעויות הולכת ופוחתת עם הזמן"

לדעתו של רו"ח גבאי, גיוס פקידים חדשים לתפקיד זה צעד מבורך ועלינו לגלות הבנה למען שיפור השירות לנישום בעתיד. הוא מעיד על כך כי כמות הטעויות הולכת ופוחתת עם הזמן וזה חלק מתהליך הלמידה של הפקידים החדשים. להבנתו, אין דרך אחרת לעבות את השורות במשרדי פקיד השומה ולשפר את השירות לנישום. לסיום, חשוב לרו"ח גבאי להדגיש את הדברים הבאים: "טעויות קורות ויקרה, יש כשלים שנדרש לטפל בהם, יש

שהוא חדש בתפקיד או לא מספיק מקצועי, חוסר הידע מצידו מסב לנו וללקוחותינו נזקים מיותרים. לפעמים, אתה צריך לבזבז יום עבודה שלם, לגשת למשרדי פקיד השומה, לשבת מול הפקיד ולהסביר לו פעם נוספת את הנתונים והמסמכים שהוגשו לו. פקידים שאין להם ניסיון בכל הקשור לאופן המילוי של טופס 161 ובנושאים הנלווים לו, לא מבינים מה הנמלאי מבקש מהם. יש לא מעט פקידים שהם רחוקים ממקצועיות".

יחד עם זאת הוא מבהיר: "חשוב לי להדגיש שלא כל הפקידים בכל משרדי פקיד השומה פועלים כך. יש משרדי פקיד שומה אליהם אתה מגיע ומקבל שירות מקצועי והסבר מקצועי כיצד יש לפעול".

טענות נוספות היו על כך שלוקח זמן רב מדי לקבל מענה ממשרדי פקיד השומה. אין התחייבות מצד רשות המסים ללוחות זמנים למתן השירות ומסמכים המוגשים להם יכולים להתמין מספר שבועות ויותר עד לטיפול בהם; היעדר אפשרות להגיש את הטפסים באופן מקוון; היעדר מענה גם לאחר פניה לפקיד באמצעות דואר אלקטרוני ועוד.

"פקידים רבים חדשים בתפקיד"

כאמור, לטענת הפונים לעדיף, עיקר הבעיה הוא טופס 161, הגשתו ואופן הטיפול בו. עדיף פנתה לעו"ד (רו"ח) **אמיר גבאי**, מומחה למיסוי ופרישה, לאור ניסיונו הרב בנושא, עד כמה אכן מדובר בתופעה רחבה. "בעת ביצוע הליך קיבוע זכויות מול פקיד השומה, בחלק מהמקרים, הפונים עלולים להתקל בקשת רחבה של כשלים וטעויות וכן גם, בהתייחס לנושאים מסוימים, במחלוקת בין הנישום והמייצג אותו לבין פקיד השומה".

לדבריו, "בעבר הרחוק יותר, חלק מהטעויות שנפלו באישורים שנתקבלו ממשרדי פקיד השומה, נבע מהנחיות שגויות ומהזנה שגויה של נתונים על ידי הפקיד, למערכת המחשוב של רשות המסים וזה מאחורינו. אני יכול להעיד על כך כי כל פניה מצידנו לרשות המסים בבקשה לטפל בכשלים מערכתיים

תיקון 190 לפקודת מס הכנסה אשר בכנסת במאי 2012 ומועד תחילתו, למעט בהתייחס לנושאים מסוימים, ב-1 בינואר באותה השנה. התיקון לחוק, בין היתר, מסדיר את אפשרויות הבחירה בין פטור ממס על מענקי פרישה לבין פטור ממס על "קצבה מזכה" והיוון "קצבה מזכה" (לרבות שילוב בין הפטורים) ואת האפשרות להפקיד כספים פנויים בקופת גמל "לפי תיקון 190" לטובת קבלת "קצבה מזכה" (קצבה פטורה ממס) או משיכת הכספים בסכום חד פעמי בהמשך הדרך, תחת ניכוי מס במקור מהרווח הנומינלי, בשיעור של כ-15% בלבד.

ככלל, כל גמלאי המגיע לגיל הזכאות כהגדרתו בחוק, על מנת למצות זכויותיו על פי החוק, נדרש לעבור באופן חד פעמי, מול פקיד השומה אליו הוא שייך לפי איזור מגוריו, הליך הנקרא "קיבוע זכויות". הליך זה מבוצע באמצעות הגשת טופס 161 על כל הנספחים אשר יש לצרף לו.

בפניות שהגיעו למערכת עדיף נטען כי בפועל, בעת ביצוע הליך קיבוע זכויות מול משרדי פקיד שומה שונים, הפונים נאלצים להתמודד עם קשיים וכשלים בקבלת השירות.

לטענת הפונים לעדיף, פקידים במשרדי פקיד שומה שונים, אינם בקיאים די בהוראות החוק ואופן היישום של הוראות החוק, מערימים קשיים מיותרים על הפונים ובין היתר, בחלק מהמקרים, דורשים מהם מסמכים נוספים שאין מקום לדרוש אותם (כמו לדוגמה, דרישה לקבלת טופס 161 חתום על ידי המעסיק של נישום אשר ממשיך לעבוד אצל אותו המעסיק, גם לאחר שהגיע לגיל הזכאות כהגדרתו בחוק). עוד טוענים הפונים, כי היעדר הבקיאות באופן היישום של הוראות החוק, של הפקידים, האמונים על מתן השירות לגמלאים במשרדי פקיד השומה, במקרים רבים, מביא לכך שהגמלאי נאלץ לפקוד את משרדי פקיד השומה, מספר פעמים, עד לקבלת אישורים תקינים.

אחד הפונים לעדיף, מתרעם על המצב: "אם אתה נופל על פקיד שמבין, אז אין בעיה. אבל כשאתה נופל על פקיד

רשות המסים: העובדים עוברים הדרכות מקצועיות שוטפות בנושא

בתגובה לפניית עדיף נמסר מרשות המסים כי "הטיפול בפיצויי פרישה מבוצע בחוליות 17 במשרדי השומה כאשר העובדים עוברים הדרכות מקצועיות שוטפות בנושא. אנו לא מכירים תלונות בעניין וככל שתתקבל תלונה ספציפית היא תיבדק ותינתן התייחסות בהתאם".

באשר לתלונות אחרות נמסר:

"נושא פיתוח הממשק האינטרנטי נמצא על הפרק ומקודם במסגרת סדרי העדיפויות. הטענה ביחס למענה בדואר האלקטרוני כללית ואינה ניתנת לבירור. ככל שיש בעיה ספציפית נשמח לברר אותה".

קיבוע זכויות

עו"ד (רו"ח) אמיר גבאי מציג המלצות לעריכה והגשה של טופס 161 על כל נספחיו לפקיד השומה

להיוון קצבה פטור ממס, ככל שיש כספי פיצוי פטורים בקופה תחת הסדר מס של רצף קצבה נדרשים להציג בפני פקיד השומה, בנוסף, אישורי יתרה מפורטים של הקופה המתייחסים גם לרכיב כספי התגמולים. פקיד השומה מבצע חישוב ומעניק את הפטור ממס על היוון קצבה באופן יחסי, בנפרד, לכל אחד מהרכיבים בקופה (רכיב הפיצויים ורכיב התגמולים) לפי משקלם היחסי מתוך היתרה הכוללת בקופה. בדרך זו הוא "מבטיח" שלא תבוצע, בניגוד לעמדתו ומדיניותו - היוון קצבה פטור ממס באופן סלקטיבי המתייחס אך ורק לכספי הפיצויים שברצף קצבה. חשוב להכיר את מדיניות רשות המסים וההנחיות הפנימיות ולא רק את הוראות החוק.

* לסיים, פעל במסגרת החוק.

מומלץ לשים לב לקו הדק המפריד בין הזכות המוקנית לכל אדם לעסוק ביעוץ מס (המצב החוקי נכון להיום) לבין הזכות המוקנית אך ורק לאלו הרשאים לפי חוק לעסוק בייצוג נישומים בפני רשות המסים. זה המקום להזכיר את הוראות סעיף 236 לפקודת מס הכנסה, סעיף 9 לחוק הסדרת העיסוק בייצוג על ידי יועצי מס וסעיפים 20 ו-21 לחוק לשכת עורכי הדין, כאשר לפי כל הוראות אלו בעלי הרשות לייצג נישומים בפני רשות המסים הם: רואה חשבון, יועץ מס מייצג ועורך דין.

מונח בלשון זכר אך פונה לנשים ולגברים כאחד.

הכותב הינו מומחה למיסוי ופרישה

"גיל הזכויות" כהגדרתו בחוק. ודא כי הגמלאי עומד בכל התנאים בהתייחס לכלל בקשותיו. אל תותיר סימני שאלה. הגשת בקשה לקיבוע זכויות שנערכה באופן רשמי או לוקה בחסר תעביר אותך "למסלול האדום" ואז אתה עלול להיתקל בבירוקרטיה ובסחבת בנסיגה לבצע השלמות.

* הכר את הוראות החוק והחוזרים המקצועיים של רשות המסים.

לדוגמה - הוראת מעבר שחשוב להכיר אותה, סעיף 13(ד) לתקון 190 לפקודה (הוראות מעבר): "קיבל אדם לפני יום התחילה מענק פטור, ואותו מענק לא היה מובא בחשבון לעניין סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו ערב יום התחילה, לא יובא המענק האמור בחשבון לעניין סעיף 9א(ג) לפקודה, כנוסחו בסעיף 2(5) לחוק זה". מענק פטור באם נתקבל לפני יום התחילה (וליתר דיוק לפי הפרשנות המקובלת מבחינה משפטית - לפני יום הפרסום של החוק ברשומות - 14.05.2012) - באם הוא נתקבל בטווח שלמעלה מ-15 שנים מיום התחלת תשלום הקצבה, מאחר ולא היה נכלל בנוסחת השילוב "הישנה", הוא גם לא ייכלל בנוסחת השילוב "החדשה". מעבר להקלה באופן חישוב הפטור ממס על קצבה מזכה או היוון קצבה הרי שהוראת מעבר זו הופכת את משימת איתור המסמכים הישנים לקלה יותר.

* הכר את עמדותיה ומדיניותה של רשות המסים.

לדוגמה, בחודש יוני 2016 לערך, עדכנה רשות המסים את מדיניותה כך שכאשר מוגשת בקשה לפקיד השומה

לא לשים לב אליהם, בהסתמך על נסיגה בטיפול בבקשות קודמות. הקפד לערוך את הבקשה כולה בדפוס או בכתב יד קריא וברור ואף סדר את כל המסמכים בסדר הניוני. צרף אסמכתאות שניתן לקרוא את הכתוב בהן. היכן שצריך לדעתך, הפנה את הפקיד להוראות ספציפיות בחוק ובחוזרים המקצועיים ואף צטט סעיפים רלבנטיים.

* בצע חישובים מלאים ומפורטים קודם להגשת מסמכי הבקשה לפקיד השומה.

ביצוע חישובים מלאים ומפורטים קודם להגשת הבקשה לקיבוע זכויות יאפשר לך ולגמלאי (ואף לפקיד השומה, ככל שתצרף אותם כנספח למסמכי הבקשה) לבצע בקרה בזמן אמת שלא נפלו טעויות בביצוע מלאכתו של הפקיד.

* עשה לך העתק של כל מסמכי הבקשה ובעת הגשתם לפקיד השומה החתם את ההעתק בחותמת "נתקבל".

לעיתים רחוקות, קורה כי כאשר פונים בשנית למשרד פקיד השומה לברר סטטוס טיפול בבקשה מתברר כי מסמכי הבקשה אבדו ואינם. מומלץ לעשות העתק על מנת שניתן יהיה להגיש את הבקשה מחדש בקלות יתרה.

* עשה כל מאמץ לעבור "במסלול הירוק".

פנה למשרד פקיד השומה אליו שייך הנישום. הגש את כל מסמכי הבקשה כמקשה אחת ללא חוסרים, הגש את הבקשה לקיבוע זכויות מוקדם ככל האפשר ואולם לא מוקדם מדי, שים לב

* הקפד למלא את כל הפרטים ולספק את כל המידע העדכני ביותר, ערוך נספחים מתאימים במידת הצורך, צרף את כל האסמכתאות הרלבנטיות והכל בהתאם למצבו של הגמלאי.

כמו לדוגמה - ככל שהגמלאי היוון בעבר קצבאות שתקופת ההיוון מסתיימת לאחר גיל הזכויות, צרף אישור מתאים. ככל שהגמלאי ממשיך לעבוד אצל מעביד, צרף העתק תלוש משכורת. הקפד לצרף העתק כל טופס 161 והעתק כל אישור פקיד שומה בהתייחס לכל מעסיק ולכל תקופת עבודה הרלבנטיים לחישוב. הקפד לצרף העתק תלוש פנסיה מכל אחד ממשלמי הפנסיה. ככל שלגמלאי הכנסות נוספות הרלבנטיות לתאום המס, כמו הכנסה מעבודה עד ליום הפרישה באותה שנת מס יש לצרף העתק תלוש משכורת אחרון. הקפד למלא מספרי תיקי ניכויים נכונים ועדכניים של המשלמים השונים וצרף אישורי יתרה מתאימים.

* הותר מקום קטן יותר לטעויות. הבלט את הנתונים שיש נטיה לפקידים

סוכן יקר,

מענה ניתן לרכוש שירותי דרך וגרירה למשאית עד למשקל 15 טון. את השירות ניתן לרכוש דרך חברות הביטוח הבאות: מנורה, מגדל, כלל, הראל, ביטוח חקלאי, הכשרה, שומרה, הפניקס, שלמה ביטוח, ק"ש חתמים וסקוריטס. לפרטים פנה לחתם/ בחברת הביטוח.

לקבלת פרטים נוספים, קו חם לסוכני ביטוח: 03-5578822
*בהתאם לתנאי כתב השירות.

שלריר

קבוצת שגריר שירותי רכב בע"מ
רחוב הנפח 8, ת.ד. 1715, א.ת. חולון, 5811701